

1 EIN HALDGÓÐ KÓS FYRI FØROYAR

Fyri at skapa eina góða framtíð í Føroyum mugu broytingar gerast. Ta fatan hevur Føroya Arbeidsgevarafelag, og felagið fer í hesum bóklingi at greiða nærri frá hví og at koma við tilmælum um broytingar.

Vøksturin í føroyska búskapinum er ov lítil, og um vit samanbera okkum við Norðurlond, so framleiða føroyingar minni mált sum BTÚ fyri hvønn íbúgva. Føroya Arbeidsgevarafelag vil í hesum bóklingi vísa á áhugaverdu andsøgnina í, at føroyska framleiðslan er minni, hóast vit eru fleiri, sum arbeiða.

Vøkstur í búskapinum er avgerandi fortreyt fyri, at lond kunnu varðveita vælstandsstöðið í landinum. Tað eigur at vera greitt fyri okkum øll, at vøkstur, vælstandur og vælferð ikki er nøkur sjálvfylgja.

Føroyskir politikarar tosa nógv um, hvussu føroyski vælstandurin skal býttast millum fólk, ið her býr. Ein fortreyt fyri hesum er tó, at vit sum samfelag kunnu skapa vælstand. Uttan vøkstur og framgongd í føroyska samfelagnum, verða eingir ágóðar hjá politikarum at býta út ella skapa eina góða framtíð við.

Tað er føroyskt vinnulív, sum skal slóða fyri vøkstrinum. Tað átti tískil at verið eitt felags mál hjá øllum politiskum flokkum í Føroyum at virka fyri betri karmum fyri føroyskt vinnulív. Tað er nakað, sum vit øll eiga at standa saman um.

Vit mugu skapa neyðugu fortreytirnar, røkja og verja okkara týðningarmikla tilfeingi og vera nærløgd í mátanum, vit nýta okkara tilfeingi.

Tað finst eingin einføld uppskrift, sum skapar búskaparvøkstur. Vøkstur er treytaður av eini røð av viðurskiftum. Sambært OECD, so krevst betri tilfeingisnýtsla, eitt vælútbyggt undirstøðukervi, betri førleikar hjá arbeiðsfjøldini, størri og útbreidd vitan, at nýggjar fyritøkur verða stovnaðar, umframt størri nýtslu av kunningar- og samskiftistøkni.

Føroya Arbeidsgevarafelag heldur tað vera avgerandi, at neyðugar avgerðir verða tiknar, og politiskar ætlanir verða framdar í verki. Neyðugt er, at politiska skipanin letur støðugar orrustur um smámál fara og heldur fer undir arbeiðið við stóru samfelagsmálunum, ið liggja og bíða. Føroya Arbeidsgevarafelag eftirlýsir tí eina greiða og haldgóða ætlan frá politisku skipanini um, hvør kósini fyri føroyska samfelagið skal vera.

Føroya Arbeidsgevarafelag vil eisini vera við til at finna ta røttu og haldgóðu kósina fyri Føroyar. Við hesum bóklingi við vinnusjónarmiðum felagsins gevur Føroya Arbeidsgevarafelag sítt ískoyti til, hvussu vit við at skapa betri karmar fyri føroyskt vinnulív kunnu skapa vøkstur og vælstand fyri alt tað føroyska samfelagið.

Stundin er nú komin at fremja tær broytingar, sum eru neyðugar fyri at skapa vøkstur og trivnað í Føroyum – vit mugu koyra á motorarnar nú.

1.1 Høvuðstilmæli

Ein haldgóð kós fyri Føroyar er í fyrstu atløgu, at vit mæta teimum avbjóðingum, sum eru. Í aðru atløgu mugu vit fara til arbeiðis og fremja neyðugu broytingarnar í verki.

Føroya Arbeidsgevarafelag heldur, at tað er neyðugt at fremja eina røð av broytingum, bæði smærri og størri. Hesar broytingar eru allar nevndar í hesum bóklingi. Nakrar av broytingunum, sum felagið ynskir, kosta pening, so tað merkir, at umleggingar ella rationaliseringar mugu gerast.

Føroya Arbeidsgevarafelag undirstrikar tó, at høvuðstilmælini hjá felagnum eru hesi:

1. Vit mugu røkja okkara tilfeingi

Okkara tilfeingi eru fleiri. Vit hava okkara fiskatilfeingi í sjónum, kolvetni, firðir og náttúru annars. Men okkara tilfeingi er sanniliga eisini fólkíð sjálvt, okkara arbeiðsmegi. Tað er avgerandi, at vit geva okkum far um týðningin av fólkavøkstri, men eisini týðningin av at varðveita lutfalsliga fjølmentu føroysku arbeiðsmegina. At henda er dygdargóð og flytfør. Kapitalur er eisini týðandi tilfeingi, sum eitt og hvørt vinnuvirksemi er treytað av, og somuleiðis er tað umráðandi, at vitanarstøðið í samfelagnum støðugt hækkar (les meira í parti 4).

2. Tað skal altíð loysa seg at arbeiða

Við methøgum marginalum inntøkuskatti heldur Føroya Arbeiðsgevarafelag ikki, at tað loysir seg nóg væl at arbeiða í Føroyum. Vit mugu eggja fólki at arbeiða meira, eisini fyri at varðveita eina stóra arbeiðsfjöld, og tí má marginali inntøkuskatturin lækka. Ein høgur marginals-kattur er ein beinleiðis forðing fyri vøkstri. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at tørvur er á at broyta skattaskipanina (les meira í parti 6.4).

3. Skil má fáast á fiskivinnuna

Føroyar eru ríkar, tí vit hava stórt fiskatilfeingi, og fiskivinnan er okkara høvuðsútflutningsvinna. Heili 15 prosent av føroysku arbeiðsmegini er knýtt at arbeiði í fiskiveiðu og fiskaframleiðslu. Ein stór orsök, til at føroyingar framleiða ov lítil virði, er at finna í fiskivinnuni. Tøl fyri vøkstri í produktiviteti í fiskivinnuni eru eisini ógvuliga lítil. Eitt høvuðstilmæli hjá Føroya Arbeiðsgevarafelag er tí, at broytingar mugu gerast í fiskivinnuni. Vit mugu gagnnýta føroyska fiskatilfeingið, soleiðis at vinnan og samfelagið fær sum mest burtúr. Fyri at gera tað skal ein røð av tiltøkum fremjast. Vit mugu fáa ein nýggjan fiskivinnupolitik, ið tekur atlit til alla virðisketuna, frá fiskurin verður veiddur og framleiddur, til fiskurin er seldur á einum marknaði. Fyrsta stigið má vera at lækka veiðutrýstið, soleiðis at fiskastovnarnir undir Føroyum koma fyri seg aftur. Tað fer eisini at hava við sær, at vit bara um nøkur fá ár kunnu økja fíggjarliga avkastið í fiskivinnuni munandi. Vit mugu eisini hugsa fiskiskap saman við marknaðarviðurskiftum, tí hesi eru í ein stóran mun treytað av, at vit hava eina burðardyggja umsiting av okkara fiskastovnum. Vit mugu raðfesta altjóða samráðingar um fiskirættindi frammarlaga, og vit mugu fáa til vege haldgóð prógv at nýta í hesum sambandi (les meira í parti 6.7).

4. Skilvís almenn fíggjarstýring nú

Ein avgerandi fortreyt fyri einum virkisfúsum vinnulívi er, at álit er á fíggjarstýringina av landshúsrhaldinum. Føroyski almenni geirin er metstórur, umframt at vit hava eitt sonevnt bygnaðarligt hall. Tá talan er um bygnaðarligt hall, er alneyðugt við politiskum tiltøkum. Talan er ikki um trupulleikar, ið kunnu loysast við at bíða eftir betri tíðum. Føroya Arbeiðsgevarafelag leggur tí stóran dent á týðningin av, at tamarhald fæst á almenna geiran og útreiðslurnar av honum (les meira í parti 3.2 og 6.8).

1.2 Samandráttur

Kakan er ov lítil

Føroyar eru eitt framkomið land við lutfalsliga stórum vælstandi, og sum vælferðarsamfelag hava vit tæmastur, ið tola at verða samanbornar við tæmastur í norðurlendsku vælferðarsamfeløgum. Framtíðaravbjóðingin fyri norðurlendsku samfeløgini er tó púra greið – útlit eru ikki til, at framtíðar ættarlið verða før fyri at varðveita vælferðarsamfeløgini.

Fyri okkum er tað áhugavert, at búskaparligu hagtølini fyri Føroyar vísa, at um vit samanbera við Danmark og Svøríki, so liggur føroyska BTÚ fyri hvønn íbúgva um 20 prosent lægri. Føroya Arbeiðsgevarafelag undrast yvir, at hesin munur er, tá hugsað verður um, at føroyingar ikki eru færri í tali á arbeiðsmarknaðinum, heldur tvørturímóti. Niðurstøðan er, at hóast fleiri føroyingar arbeiða, so framleiða vit minni enn flestu aðrir norðurlendingar.

Fyri at fáa aftur henda nevnda støðismun í BTÚ-framleiðslu, so skal langtíðar búskaparvøkstur skapast í Føroyum.

Les meira í parti 3.

Fortreytir fyri Føroyum sum vakstrarsamfelag

Skulu Føroyar kunna gerast eitt vakstrarsamfelag, so mugu vit gera okkum greitt, hvørt fortreytirnar fyri hesum eru til staðar. Tað eru ávísar fortreytir í samfelagnum, sum vit kunnu gera nakað við, meðan tað eru aðrar, sum vit ikki kunnu gera so nógv við og tí mugu læra at tillaga okkum best møguligt.

Fortreyt 1 – Vit eru í Føroyum

Vit eru fá í tali, og vit liggja fjarskotið landafrøðiliga. Vit hava eisini avbjóðingar innanoyggja, tí Føroyar eru eitt oyggjaland. Undirstøðukervið innanoyggja og til útlendið er okkara høvuðspulsæðr, men elektroniska undirstøðukervið eigur eisini at raðfestast. Ein stór avbjóðing er, at kostnaðarstigið í Føroyum er lutfalsliga høgt (meira undir 7.5.1), og ein stór avbjóðing, skulu vit skapa eina góða framtíð her á landi, er at tryggja ein kostnaðareffektivan orkupolitik, sum verður fylgdur.

Tiltøk:

- Í sambandi við nýfløgur í innlendis undirstøðukervið, so eiga hesar at verða raðfestar út frá, hvat er best fyri Føroyar sum land.
- Íløgur í elektroniska undirstøðukervið eiga at verða raðfestar nógv longri frammi av politiska myndugleikanum enn nýfløgur í innlendis undirstøðukervið.
- Tørvur er á fløgu í eina talgilda undirskrift, sum er ein fortreyt fyri menning av nógvum nýtsluskipanum.
- Størri kapping eigur verða skapt á fjarskiftismarknaðinum.
- Finnast mugu kostnaðareffektivar loysnir á orkuavbjóðingum.
- Landið eigur helst at taka ábyrgd av at lyfta avbjóðingini innan el-orku.

Fortreyt 2 – Fíggjarstýring

Ein avgerandi fortreyt fyri menning av føroyska samfelagnum er, at álit er á búskapin og stýringina av honum. Haldgóðir og støðugir fíggjarkarmar fyri samfelagsbúskapin hava eisini týðning fyri karmarnar at reka eina fyrirøku. Eisini er tað avgerandi, at knappligar broytingar, sum hava beinleiðis avleiðingar fyri útreiðslusíðuna hjá føroyskum fyrirøkum, ikki verða gjørdar frá ári til árs.

Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at politiski myndugleikin eigur at halda øll krøv, sum onnur lond seta sær fyri at tryggja búskaparligt skil í landinum og harafturat at taka atlit til føroyska pinkubúskapin.

Tiltøk:

- Tørvur er á vegleiðandi reglum fyri stýringina av almenna húsarhaldinum, m.a. fyri hvussu stórt undirskotið á fíggjarlógini í mesta lagi má vera og hvussu leingi, fyri støddina á almennu skuldini í mun til BTÚ, og fyri lutfallið millum almenna geiran og búskapin sum heild ella arbeiðsmarknaðin sum heild.
- Vit mugu fáa, eitt meira støðugt politiskt arbeiðslag, so fyrirøkur verða betri førar fyri at spáa um sínar útreiðslur.

Les meira í parti 3.2.

Tilfeingi – Føroyar eitt vakstrarsamfelag?

Skulu Føroyar kunna gerast eitt vakstrarsamfelag, krevst, at vit gerast tilvitað um, hvat okkara tilfeingi er, og at vit verja og røkja tað til fulnar.

Við okkara avmarkaða fólkagrundarlagi, so kann týðningurin av fólkavøkstri ikki yvirmetast. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at vit mugu fáa gongd á ein spiralvirknað. Við støðugt at menna føroyska samfelagið fáa vit fleiri at støðast her á landi, og soleiðis kunnu vit fáa fólkavøkstur, sum aftur økir um grundarlagið fyri føroysku búskapareindini, ið aftur ger tað møguligt at menna føroyska samfelagið enn meira.

Okkara tilfeingi er:

Tilfeingi nr. 1: Føroyska arbeiðsmegin er fjølment og dygdargóð.

Tilfeingi nr. 2: Føroyar eru ríkar í náttúrutilfeingi.

Tilfeingi nr. 3: Kapitalur sum tilfeingi er tøkur í Føroyum, men ábøtur kunnu gerast.

Tilfeingi nr. 4: Vitan er tøk í føroyska samfelagnum, men ábøtur kunnu gerast.

Tiltøk:

- Arbeiðsmegi – at varðveita eina stóra og dygdargóða arbeiðsmegi eigur at hava fremstu raðfesting hjá politiska myndugleikanum.
- Náttúrutilfeingi – fiskiveiða og vinnulig framleiðsla annars skal vera á burðardyggum grundarlagi.
- Náttúrutilfeingi – neyðug tilbúgving fyri dálking av sjóoki og firðum má altíð vera klár.
- Náttúrutilfeingi – inntøkur frá møguligum kolvetni skulu gerast eitt varandi íkast til føroyska búskapin.
- Kapitalur – kapitalvinningskatturin skal lækkast, so ein verulig virðis brævamentan kann rótfestast. Eisini eiga vit at finna móguleikar í Føroyum, so ein partur av eftirlønarparringini hjá føroyingum kann koma til nyttu her.
- Vitan – vit eiga í nógv størri mun at menna skipanir, sum savna vitan, samstundis sum vit eisini hugsa um atgongd til vitan.
- Vitan – vit eiga at gera nógv fleiri íløgur í vitanarumhvørvið og soleiðis menna móguleikarnar at fáa fleiri vitanarstørv í Føroyum.
- Vitan – vit eiga framhaldandi at nýta loysnir og vitan, sum onnur lond

finna fram til, men eiga at gera tað meiri skipað og nýta orku at tillaga hesa vitanina til føroysk viðurskipti.

Les meiri í parti 4.

Arbeiða skilabetri

Vælstandstöðið hjá einum samfelag er treytað av evnunum hjá samfelagnum at framleiða. Ein stór framleiðsla er treytað av, at neyðuga tilfeingið er tøkt, men eisini av eini optimalari nýtslu av hesum tilfeingi. Við at betra um nýtsluna av okkara tilfeingi, økja vit framleidni (produktivitetin).

Leiðsla av føroyska samfelagnum er avgerandi fyri eina optimala nýtslu av okkara tilfeingi. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at vit eiga at menna leiðslu á øllum stigum og í øllum geirum í føroyska samfelagnum.

Tiltøk:

- Vit mugu virka fyri einum munandi broyttum hugburði til leiðslu. Eisini mugu vit taka stig til at seta í verk formligt samstarv millum tað almenna og privata.

Les meira í parti 5.

Frá menningarmøguleikum til úrslit

Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at ein avgerandi fortreyt, fyri at vit kunnu arbeiða skilabetri og sostatt fáa økt framleidni (produktivitet) og øktan búskaparvøkstur, er, at vit gera nakað við teir trupulleikar og skeivleikar, sum eru í føroyska bygnaðarpolitikkinum.

Føroyskur vinnubygnaður

Føroyski vinnubygnaðurin er eyðkendur við, at tilfeingisvinnan og framleiðsluvinnan eru lutfalsliga stórar, meðan tænavinnan er lutfalsliga lítil. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at vit eiga at virka fyri einum meira fjøltáttaðum vinnubygnaði fyri at geva føroyska búskapinum fleiri bein at standa á. Fleiri bein skulu í hesum føri skiljast sum vitanarbein.

Tiltøk:

- Ein bólkur við serfrøðingum frá privata vinnulívinum og tí almenna eigur at verða settur at viðgera, hvørjar íløgur krevjast, so vit sum samfelag kunnu fáa fleiri vitanarstørv í Føroyum. Føroya Arbeidsgevarafelag heldur, at vit her eiga at savna okkum um teir kjarnuførleikar, vit longu hava, og menna teir meira.

Liðiligur arbeidsmarknaður

Føroya Arbeidsgevarafelag heldur, at tað er umráðandi, at vit savnast um og virða ta arbeidsmarknaðarskipan, ið vit hava. Talan er um eina avtaluskipan og ikki eina lógarskipan. Skipanin er liðilig, og tað er ein fyrimunur, sum vit hava, samanborið við fleiri OECD-lond. Skal henda skipan virka best møguligt, so eru tó ávísar ábøtur, ið eru neyðugar. Eisini kundi Føroya Arbeidsgevarafelag ynskt sær, at feløgini á arbeidstakarasiðuni vóru samskipað í størri feløg.

Tiltøk:

- Tørvur er á nýggjari semingslóg, sum fevnir um allan arbeidsmarknaðin, og at vit fáa skipað ein vælvirkandi semingsstovn. Galdandi lóg er frá 1928 og hevur stórt sæð verið óbroytt síðan.
- Eisini eiga vit at seta ein arbeidsmarknaðardepil á stovn við samskipan av verandi og møguligum nýggjum skipanum á arbeidsmarknaðinum (ALS, barsilsskipanin, fasti gerðarrættur, nýggjur semingsstovnur o.a.).

Tøk arbeidsmegi

Ein fortreyt fyri einum dynamiskum arbeidsmarknaði er, at arbeidsfjöldin er flytfør. Arbeitsfjöldin má kunna flyta seg tvørtur um vinnugreinar og tvørtur um landamørk. Eisini er umráðandi við tiltøkum til at framtíðartryggja føroysku arbeidsfjöldina fyri avleiðingar av arbeidsløysi og sjúku. Harafturat hevur tað týðning, at vit sum land støðugt menna okkara útbúgvingarpolitik, soleiðis at vit eisini í framtíðini hava eina dygdargóða arbeidsmegi, ið er før fyri at lúka tey støðugt vaksandi førleikakrøvini.

Tiltøk:

- Avlagandi stuðulsskipanir til arbeidsfjöldina í fiskivinnuni skulu avtakast.
- Arbeitsmegi frá londum uttan fyri Norðurlond skal hava lættari at koma til Føroya at arbeiða.

- Málrættaðar og virknar fyriskipanir til arbeiðsleysu skulu í nógv størri mun setast í verk.
- Sjúkufrávera hjá starvsfólki skal skrásetast, og krøv til skjóta uppfylgingu skulu setast í verk.
- Sjúkuváttan í mun til ávísar uppgávur og ikki í mun til fulla starvið.
- Nýútlærd við førleikagevandi útbúgvingum skulu gerast partur av ALS-tryggingarskipanini.
- Skúlaverkið skal effektiviserast, so best møgulig undirvísing fæst fyri minst møguligan pening.
- Lóg og bygnaðurin í fólkaskúlanum eiga at verða endurskoðaði.
- Skipað eftirmeting av øllum útbúgvingum skal verða sett í verk.
- Fleiri hægri útbúgvingartilboð eiga at verða stovnaði í Føroyum.
- Øll ung mugu fáa eina miðnámsútbúgving ella eina yrkisútbúgving og flest møgulig eina førleikagevandi útbúgving.

Tað skal loysa seg at arbeiða

Føroya Arbeiðsgevarafelag meinar, at tað fyri ein stóran mun ikki loysir seg at arbeiða í Føroyum. Føroyar hava tann ógvuliga ivasama heiður at hava heimsins hægsta marginals-katt á lønarinntøku. Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at hetta er ein álvarsom støða, sum politiski myndugleikin má gera nakað við í stundini.

Tiltøk:

- Meginregla skal vera at skunda undir, og tað skal altíð loysa seg at arbeiða.
- Marginals-katturin á lønarinntøku skal lækkast munandi, og markið fyri, nær ein skal rinda hægsta marginals-katt, skal setast munandi upp.
- Skattanýskipan við m.a. lægri marginals-katti, fleiri nýtslugiðdum og ongum skattafrádrátti til sjómenn skal verða framd.

Burtur við høkjum

Føroya Arbeiðsgevarafelag fegnast um gongdina síðani ringu kreppuna í Føroyum í 90´unum. Flestu av teimum avlagandi stuðulsskipanunum, vit høvdu, eru burtur. Føroya Arbeiðsgevarafelag vónar, at politiska skipanin fer at taka stigið víðari og avtaka tær stuðulsskipanir, sum eftir eru, og broyta viðurskifti, ið virka avlagandi.

At kveikja og birta uppundir er tann meginregla, sum Føroya Arbeidsgevarafelag heldur skal vera galdandi, og sum allur vinnupolitikkur skal grundast á.

Tiltøk:

- Allar stuðulsskipanir, sum skeikla marknaðin, mugu burtur.
- Vit mugu hava eitt munagott mono- og duopol-eftirlit.
- Almennur innkeyps- og útboðspolitikur skal setast í verk.
- Kapping móttvegis umheiminum má verða jøvn.
- Eitt avkastkrav ella sáttmálar við krøvum eiga at verða sett til almennar vinnuligar grunnar og partafeløg, har tað almenna hevur ein týðandi leiklut.
- Almennu fyrirkurnar, ið kunnu virka í kapping á privata marknaðinum, eiga at verða einskildar.
- Tað skal vera møguligt at fáa bindandi tilsøgn frá TAKS um umsiting av skatta- og avgjaldslóggávuni.
- Tað skal vera møguligt at fáa bindandi ráðgeving frá eftirlitsmyndugleikum.
- Lóggáva av týðningi fyri vinnulív má vera greið og dagførast regluliga.
- Almenni myndugleikin skal áseta greiðar reglur fyri, hvussu tað almenna ásetir gjøld.
- Almenni myndugleikin hevur skyldu til at veita øllum vinnugreinum eins treytir, tá gjøld verða áløgd.
- Størri dentur eigur at verða lagdur á marknaðarmøguleikar hjá føroyskari útflutningsvinnu.
- Størri dentur eigur at verða lagdur á móguleikar fyri handilsavtalum, ið hava týðning fyri tær ymisku vinnugreinarnar.
- Verandi tilbúgvng, ið skal loysa marknaðartrupulleikar, eigur at virka betur og gerast meiri sjónlig.
- Tørvur er á fleiri dupultskattaavtalum.
- Vit eiga støðugt at arbeiða fyri at víðka og dagføra verandi avtalar við ES.
- Vit mugu hava neyvari samstarv millum myndugleikar og vinnu fyri at tryggja skjóta og neyva kunning um ES og ES-viðkomandi mál.

Fiskivinnan

Fiskivinnan er okkara høvuðsútflutningsvinna og hevur avgerandi týðning fyri føroyska búskapin. Vøksturin í framleidni í fiskivinnuni er tó nærur eingin. Broytningar í fiskivinnuni eru tí ein fortreyt, um vit ynskja størri búskaparvøkstur. Føroya Arbeidsgevarafelag heldur, at vit í nógv størri mun eiga at skipa okkara

fiskivinnu út frá loysnarorðinum: »soleiðis gagnnýta vit føroyska fiskatilfeingið, fyri at vinnan og samfelagið fáa sum mest burturúr«. Hetta eigur at vera útgangsstøðið fyri okkara nýggja fiskivinnupolitik, sum Føroya Arbeiðsgevarafelag heldur, at okkum tørvar.

Tiltøk:

- Vit mugu gagnnýta føroyska fiskatilfeingið, soleiðis at vinnan og samfelagið fáa sum mest burturúr.
- Veiditrýstið má lækkast alt fyri eitt.
- Ein nýggjan fiskivinnupolitik við støði í allari virðis Ketuni, frá veiðu, til framleiðslu og sølu.
- Vit mugu áhaldandi stríðast fyri okkara fiskiveiðurættindum í altjóða samráðingum.
- Vit mugu raðfesta kanningar at nýta sum grundarlag undir føroyskum krøvum í altjóða samráðingum.
- Krøv mugu verða sett til optimering av góðsku og úrtøku í okkara fiskaframleiðslu.
- Vit mugu samantvinna fiskivinnu og marknaðarviðurskifti.
- Einkil tilfeingisgjald má verða sett í verk, uttan at veiðutrýstið verður minkað, og avlagandi skipanir verða avtiknar.
- Vit mugu herða umsitingina av reglunum um útlendskan ognarrætt í føroysku fiskivinnuni.
- Vit mugu avtaka kravið um uppboðssølu.
- Stuðulsskipanir til arbeiðsmegina í fiskivinnuni mugu burtur.
- Brot á fiskivinnulóggávuna eiga at verða revsaði harðari.
- Eftirlit við landing uttanlands eigur at verða javnsett við eftirlitið við landing í Føroyum.
- Tekniskar forðingar fyri rationaliseringum av fiskivinnuni í lóggávu mugu takast burtur.

Almenni geirin

Ein effektivur almennur geiri hevur avleiddan týðning fyri mát fyri vøkstur og framleidni. Almenni geirin í Føroyum er stórur, og útreiðslurnar seinastu árinu eru vaksnar nógv. So nógv, at vit sambært Búskaparráðnum hava eitt rættiliga stórt sonevnt bygnaðarligt hall, og tí skulu politisk tiltøk til.

Tiltøk:

- Umfatandi nýskipanir mugu gerast av almenna geiranum fyrri at fáa útreiðslurnar niður, og bygnaðarliga hallið má burtur.
- Dentur má leggjast á bæði effektivitet og dygd í almennu tænastuveitingunum.
- Vit mugu leggja dent á fyrirbygging, so vit fáa bíligar loysnir til lítlar trupulleikar, í staðin fyrri dýrar loysnir til stórar trupulleikar.
- Vit mugu styrkja bæði politisku og fyrisitingarligu stýringina av almenna geiranum.
- Vit mugu virka fyrri, at álitid á almennu fyrisitingina er stórt og soleiðis fremja bæði rættartrygd og effektivitet.

Røkja egin áhugamál sum land

Politiski myndugleikin eigur í nógv størri mun at hugsa strategiskt í mun til okkara viðurskifti við útheimin. Eingin fer at gera hetta arbeiðið fyrri okkum, tað sigur seg sjálv.

Tiltøk:

- Vit mugu fyrreika okkum uppá broytingar í arktiska økinum.
- Vit eiga at skipa eitt føroyskt útflutningsráð at røkja áhugamál hjá føroyskum útflutningsvinnum.
- Skattalógin og umsiting av skattaavtalum eigur at verða broytt, so vit ikki beinleiðis eggja føroyskari arbeiðsmegi at fara uttanlands at arbeiða.
- Vit eiga at gera eina strategiska ætlan fyrri, hvussu vit røkja føroysk áhugamál í altjóða høpi.

Les meira í parti 6.